

مبحث تحلیل حساسیت :

جهت شرکت در جلسه اول دوره عالی زمستان، ابتدا فصل تحلیل حساسیت و روابط ماتریسی را از کتاب جامع تحقیق در عملیات (مولف : مسعود یگانه / انتشارات راهیان ارشد) و یا یکی از کتابهای کنکور (مانند کتاب خانم دکتر فدوی) مطالعه کنید و سپس ۳۶ سوال زیر را بطور دقیق بررسی و با توجه به پاسخ نامه تحلیل کنید ...

مسعود یگانه

«روابط ماتریسی و تحلیل حساسیت»

۱. کدام گزینه جدول بهینه را بهتر توصیف می کند؟

$$\max z = 6x_1 + 4x_2 + 4x_3$$

$$3x_1 + 2x_2 + 2x_3 \leq 60$$

$$x_1 + x_2 \leq 24$$

$$x_1 + 2x_3 \leq 30$$

	x_1	x_2	x_3	S_1	S_2	S_3
z						
x_1		$\frac{2}{3}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{3}$		
S_2		$\frac{1}{3}$	$\frac{-2}{3}$	$\frac{-1}{3}$		
S_3		$\frac{-2}{3}$	$\frac{4}{3}$	$\frac{-1}{3}$		

(۱) فقط منبع S_1 کامل مصرف می شود و ۲۰ واحد x_1 تولید می شود.

(۲) فقط منبع S_1 کامل مصرف می شود و ۲۰ واحد x_2 تولید می شود.

(۳) منابع S_1 و S_2 کامل مصرف می شوند و ۲۰ واحد x_2 تولید می شود.

(۴) منابع S_1 و S_2 کامل مصرف می شوند و از منبع S_3 ده واحد باقی می ماند و ۲۰ واحد x_1 تولید می شود.

۲. اگر در مدل زیر تمامی ۴۰ واحد منبع اول و ۱۰ واحد منبع دوم مصرف شود، مقدار تابع هدف کدام است؟

$$\max z = C_1x_1 + C_2x_2$$

$$a_{11}x_1 + a_{12}x_2 \leq b_1$$

$$a_{21}x_1 + a_{22}x_2 \leq 30$$

$$x_j \geq 0$$

	S_1	S_2
z	$0/2$	

$$18/2$$

$$28/4$$

$$8/1$$

$$50/3$$

۳. در مسأله برنامه‌ریزی خطی زیر، جدول بهینه به صورت زیر است:

$$\begin{aligned}\max z &= C_1x_1 + C_2x_2 \\ a_{11}x_1 + a_{12}x_2 + S_1 &= b_1 \\ a_{21}x_1 + a_{22}x_2 + S_2 &= b_2\end{aligned}$$

	x_1	x_2	S_1	S_2	
z	۰	۰	۲	۳	$\frac{5}{2}$
x_1	۱	۰	۳	۲	$\frac{5}{2}$
x_2	۰	۱	۱	۱	۱

مقدار $(a_{11} + a_{21} + a_{12})$ کدام است؟

- (۱) -۲
(۲) -۱
(۳) ۰
(۴) ۱

۴. برنامه‌ریزی خطی زیر را در نظر بگیرید. اگر بدانییم ماتریس پایه بهینه $B = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 1 & 2 \end{bmatrix}$ است، قیمت‌های سایه محدودیت‌ها عبارتند از:

$$\begin{aligned}\max z &= 3x_1 + 3x_2 + 5x_3 \\ 2x_1 + 2x_2 + x_3 &\leq 430 \\ 3x_1 + x_2 + 2x_3 &\leq 460 \\ x_1, x_2, x_3 &\geq 0\end{aligned}$$

$$y_1 = 3, y_2 = 5$$

$$y_1 = \frac{1}{3}, y_2 = \frac{7}{3} \quad (۱)$$

$$y_1 = 2, y_2 = 1$$

$$y_1 = \frac{2}{3}, y_2 = \frac{-1}{3} \quad (۳)$$

* با توجه به مدل و جدول سیمپلکس زیر به ۳ سؤال زیر پاسخ دهید:

$$\begin{aligned}\max z &= C_1x_1 + 10x_2 \\ a_{11}x_1 + 4x_2 &\leq b_1 \\ a_{21}x_1 + 5x_2 &\leq b_2 \\ x_j &\geq 0\end{aligned}$$

	x_1	x_2	S_1	S_2	
z	۰	۰	۴	۱۲۰	
x_1			$\frac{1}{5}$		
S_2			$\frac{-2}{5}$	۱	

۵. ارزش هر واحد محصول اول چقدر است؟

- (۱) ۱۰
(۲) ۳۰
(۳) ۲۰
(۴) ۴۰

۶. اگر از منبع دوم ۱۲ واحد استفاده شده باشد، میزان منبع اول چقدر است؟

- (۱) ۲۵
(۲) ۱۴
(۳) ۳۰
(۴) ۱۳

۷. کدام گزینه درست است؟

- (۱) میزان سود در بیشترین حالت کاهش سود محصول x_1 به شرط آن که بهینگی جدول به هم نخورد ۷۵ است.
(۲) افزایش سود محصول دوم تا ۵ واحد باعث بهبود مقدار تابع هدف خواهد شد.
(۳) میزان منبع اول تا ۲۵ واحد کاهش مجاز است و به ازای آن جدول موجه بودن خود را حفظ می کند.
(۴) گزینه های ۱ و ۳

۸. مقادیر قیمت سایه در جدول نهایی را بیان کنید؟

$$\max z = 5x_1 + 4x_2 + 3x_3$$

$$2x_1 - x_2 + x_3 \leq 20$$

$$x_1 - 2x_2 + 2x_3 \leq 18$$

$$x_1 + x_3 \leq 14$$

$$x_j \geq 0$$

	x_1	x_2	x_3	S_1	S_2	S_3
z						
x_1				۰		۱
S_2				-۲		۳
x_2				-۱		۲

$$(-3, 0, 11) \quad (2)$$

$$(3, 0, -1) \quad (4)$$

$$(4, 0, -13) \quad (1)$$

$$(-4, 0, 13) \quad (3)$$

۹. با توجه به جدول زیر، مقدار $\frac{\Delta z}{\Delta b_1}$ کدام گزینه است؟

	x_1	x_2	S_1	S_2	S_3	
z	۰	۰	۲	۴	۰	۱۶
x_1						۸
x_2						۳
S_3						۵

$$4/2$$

$$2/1$$

$$8/4$$

$$5/3$$

۱۰. در صورتی که محدودیت اول ثانویه به صورت $y_1 + y_2 \geq 1$ باشد، x_1 در سطر صفر جدول نهایی چقدر است؟

$$\max z = C_1x_1 + 4x_2$$

	x_1	x_2	S_1	S_2
z			$(y_1 \quad 0)$	
x_2			۲	
S_2				

$$7/2$$

$$6/1$$

$$5/4$$

$$8/3$$

۱۱. مسأله زیر را در نظر بگیرید (یک پایه آن داده شده است)

$$\max z = 2x_1 + x_2 + x_3$$

$$x_1 + x_3 \leq 1$$

$$x_2 + x_3 \leq 2$$

$$x_1 + x_2 \leq 3$$

$$x_j \geq 0$$

$$B^{-1} = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 0 \end{pmatrix}^{-1} = \begin{pmatrix} \frac{1}{2} & -\frac{1}{2} & \frac{1}{2} \\ -\frac{1}{2} & \frac{1}{2} & \frac{1}{2} \\ \frac{1}{2} & \frac{1}{2} & -\frac{1}{2} \end{pmatrix}$$

(۱) پایه B یک پایه بهینه است.

(۲) پایه B یک پایه نشدنی است.

(۳) پایه B بهینه نمی باشد و S_1 واردشونده است.

(۴) پایه B بهینه نمی باشد و S_2 واردشونده است.

۱۲. جدول بهینه یک مسأله با تابع هدف ماکزیم سازی به صورت زیر است:

	x_1	x_2	x_3	S_1	S_2	R_2	
z	۰	۱	۷	۳	۰	M	۵۴
S_2	۰	۱	۲	۱	۱	-۱	۱۳
x_1	۱	۲	۳	۱	۰	۰	۱۸

اگر از مقدار سمت راست هریک از محدودیت های مسأله، ۳ واحد کاسته شود، مقدار تابع هدف می یابد.

(۱) ۹ واحد کاهش

(۲) ۱۵ واحد افزایش

(۳) ۶ واحد افزایش

(۴) ۱۸ واحد کاهش

۱۳. مسأله برنامه ریزی خطی زیر را به همراه جدول نهایی آن در نظر بگیرید. افزایش هم زمان مقادیر سمت راست

محدودیت ها به اندازه ۵ واحد چه تأثیری بر مقدار بهینه تابع هدف دارد؟

$\max z = 6x_1 + 8x_2$		x_1	x_2	S_1	S_2	
$5x_1 + 2x_2 \leq 20$	z	۰	۰	$\frac{1}{2}$	$\frac{7}{2}$	
$x_1 + 2x_2 \leq 10$		۱	۰	$\frac{1}{4}$	$\frac{-1}{4}$	$\frac{5}{2}$
$x_j \geq 0$		۰	۱	$\frac{-1}{8}$	$\frac{5}{8}$	$\frac{15}{4}$

(۱) تابع هدف را ۲۰ واحد زیاد می کند.

(۲) تابع هدف را ۲۵ واحد زیاد می کند.

(۳) تأثیری بر مقدار بهینه تابع هدف ندارد.

(۴) تابع هدف را ۴۵ واحد افزایش می دهد.

۱۴. در صورتی که ضرایب متغیرهای تصمیم در سطر تابع هدف به ترتیب ۱ و ۲ و ۳ واحد اضافه شوند، کدام گزینه

نادرست است؟

$\max z = 2x_1 - x_2 + 3x_3$		x_1	x_2	x_3	R_1	S_2	R_2	S_3	
$2x_1 + 2x_2 + 2x_3 = 6$	z	۰	۵	۰	$2+M$	۰	M	۱	۸
$\frac{1}{2}x_1 - x_2 + \frac{1}{2}x_3 \geq \frac{1}{2}$	x_1	۱	-۱	۰	۱	۰	۰	-۱	۱
$x_2 + \frac{1}{2}x_3 \leq 1$	x_3	۰	۲	۱	۰	۰	۰	۱	۲
	S_2	۰	۳	۰	۱	۱	-۱	۰	۲

(۱) هم چنان خرید منبع دوم اقتصادی نمی باشد.

(۲) در صورتی که قیمت خرید منبع سوم ۲ واحد پولی باشد، خرید منبع با صرفه است.

(۳) خرید منبع اول با هزینه تمام شده ۲ واحد صرفه اقتصادی دارد.

(۴) خرید منبع دوم با ??? هزینه اقتصادی می باشد.

۱۵. جدول نهایی زیر مفروض است. اگر یک متغیر جدید x_3 به مدل اضافه شود و ضریب آن در تابع هدف ۱۰ و میزان

مصرف این محصول جدید از منابع تولید به ترتیب ۲ و ۲ باشد، در مقدار z چه تغییری حاصل می شود؟

	x_1	x_2	S_1	S_2	RHS
z	۰	۰	$\frac{1}{2}$	$\frac{7}{2}$	۴۵
x_1	۱	۰	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{5}{2}$
x_2	۰	۱	$\frac{-1}{8}$	$\frac{5}{8}$	$\frac{15}{4}$

(۱) به اندازه ۲، برای تولید هر واحد x_3 کاهش می‌یابد.

(۲) به اندازه ۱۰، برای تولید هر واحد x_3 اضافه می‌شود.

(۳) به اندازه ۲، برای تولید هر واحد x_3 اضافه می‌شود.

(۴) تغییری حاصل نمی‌شود.

۱۶. مسأله برنامه‌ریزی خطی زیر را در نظر بگیرید. اگر در جواب بهینه x_1 و x_2 در پایه باشند، سود حاصل چهارم حداقل چقدر افزایش یابد تا تولید آن اقتصادی شود؟

$$\begin{aligned} \max z &= 50x_1 + 69x_2 + 17x_3 + 36x_4 \\ 4x_1 + 3x_2 + x_3 + 9x_4 &\leq 25 \\ 2x_1 + 6x_2 + 8x_3 + 4x_4 &\leq 26 \\ x_j &\geq 0 \end{aligned}$$

$$73/2$$

$$33/1$$

$$4/7/4$$

$$1/9/3$$

۱۷. جدول بهینه یک مسأله برنامه‌ریزی خطی \max به صورت زیر است. اگر محدودیت $x_1 + x_2 + x_3 \leq 3$ اضافه شود، مقدار بهینه تابع هدف:

	x_1	x_2	x_3	x_4	
z	۲	۰	۰	۱	۲۰
x_2	۱	۱	۰	۲	۵
x_3	۲	۰	۱	۰	۲

(۱) تغییری نمی‌کند.

(۲) برابر ۲۳ خواهد بود.

(۳) برابر ۲۲ خواهد بود.

(۴) برابر ۱۸ خواهد بود.

۱۸. برنامه‌ریزی خطی زیر به منظور تعیین میزان تولید چهار محصول در جهت حداکثر نمودن سود می‌باشد. اگر متغیرهای پایه‌ای در تابلو بهینه سیمپلکس به ترتیب x_1 و x_2 باشند، سود محصول سوم چقدر افزایش یابد تا تولید آن صرفه اقتصادی داشته باشد؟

$$\begin{aligned} \max z &= 45x_1 + 27x_2 + 18x_3 + 36x_4 \\ 5x_1 + x_2 + x_3 + 8x_4 &= 30 \\ 2x_1 + 4x_2 + 3x_3 + 2x_4 &= 30 \\ x_j &\geq 0 \end{aligned}$$

(۲) حداقل ۴ واحد افزایش یابد.

(۱) حداقل ۳ واحد افزایش یابد.

(۴) حداقل ۱۸ واحد افزایش یابد.

(۳) حداقل ۹ واحد افزایش یابد.

۱۹. یک شرکت تولیدی برای تولید ۳ نوع لاستیک ماشین از ۳ ماده اولیه کربن با خلوص ۴۰٪، ۵۸٪ و ۶۳٪ استفاده می کند. جدول بهینه مدل این مسأله به صورت زیر است:

	x_1	x_2	x_3	S_1	R_1	S_2	S_3	
z	۰	۰	۱۱	۰	M	$\frac{5}{3}$	$\frac{14}{3}$	$\frac{85}{3}$
x_1	۱	۰	۴	۰	۰	$\frac{1}{3}$	$\frac{4}{3}$	$\frac{23}{3}$
S_1	۰	۰	۱۵	۱	-۱	$\frac{2}{3}$	$\frac{14}{3}$	$\frac{70}{3}$
x_2	۰	۱	۳	۰	۰	۰	۱	۵

$$\max z = 5x_1 - 2x_2 + 3x_3$$

$$2x_1 + 2x_2 - x_3 \geq 2$$

$$3x_1 - 4x_2 \leq 3$$

$$x_2 + 3x_3 \leq 5$$

$$x_1, x_2, x_3 \geq 0$$

اگر حداقل درصد میزان موردنیاز کربن با خلوص ۴۰٪، ۵ واحد کم شود:

(۱) مقدار تابع هدف افزایش می یابد.

(۲) متغیر x_3 وارد پایه شده و x_1 خارج می شود.

(۳) مقدار تابع هدف تغییری نمی کند.

(۴) گزینه ۲ و ۳

۲۰. با توجه به سؤال قبل، اگر ضریب متغیر x_3 در محدودیت دوم ۷ واحد کم شود

(۱) مقدار تابع هدف کاهش می یابد.

(۲) مقدار تابع هدف نامحدود می شود.

(۳) متغیر x_3 وارد پایه شده و x_2 خارج می شود.

(۴) مسأله ناموجه می شود.

* با توجه به اطلاعات زیر، به سؤالات ۲۱ و ۲۲ پاسخ دهید:

تابلوی بهینه سیمپلکس یک مدل برنامه ریزی خطی به صورت زیر است:

	x_1	x_2	x_3	S_1	S_2	S_3	R_3	
z	۰	۰	$\frac{5}{14}$	$\frac{5}{14}$	$\frac{4}{21}$	۰	۰	$\frac{64}{21}$
S_3	۰	۰	$\frac{13}{2}$	$\frac{1}{2}$	۰	۱	-۱	۰
x_1	۱	۰	$-\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	۰	۰	$\frac{9}{7}$
x_2	۰	۱	$\frac{25}{42}$	$\frac{1}{14}$	$-\frac{2}{21}$	۰	۰	$\frac{10}{21}$

$$\max z = 2x_1 + x_2 + \frac{1}{4}x_3$$

$$4x_1 + 6x_2 + 3x_3 \leq 8$$

$$3x_1 - 6x_2 - 4x_3 \leq 1$$

$$2x_1 + 3x_2 - 5x_3 \geq 4$$

$$x_j \geq 0$$

۲۱. اگر مقدار سمت راست محدودیت اول نصف شود،

(۱) x_3 وارد پایه می شود.

(۲) محدودیت اول غیرالزام آور می شود.

(۳) مسأله امکان ناپذیر می شود.

(۴) مسأله حالت خاص بهینه چندگانه خواهد داشت.

۲۲. اگر ضریب متغیر x_1 در سطر تابع هدف ۳ واحد افزایش یابد،

(۱) مقدار تابع هدف کاهش می یابد.

(۲) متغیر x_3 وارد پایه می شود و x_2 خارج می شود.

(۳) مسأله ناموجه می شود.

(۴) متغیر x_3 وارد پایه می شود و S_3 خارج می شود.

۲۳. جدول و حل بهینه به صورت زیر است. مقدار منبع اول تا چه میزان می تواند افزایش پیدا کند به طوری که جواب هنوز موجه باقی بماند؟

	x_1	x_2	S_1	S_2	
z	۰	۶	۴	۰	۱۲۰
x_1	۱	$\frac{4}{5}$	$\frac{1}{5}$	۰	۶
S_2	۰	$\frac{17}{5}$	$-\frac{2}{5}$	۱	۱

$$\max z = 20x_1 + 10x_2$$

$$5x_1 + 4x_2 \leq 30$$

$$2x_1 + 5x_2 \leq 13$$

$$x_j \geq 0$$

$$\frac{6}{2}$$

$$1(1)$$

$$\frac{5}{2}$$

$$4(3)$$

۲۴. در جدول نهایی مدل برنامه ریزی خطی زیر، متغیرهای پایه ای عبارتند از $[S_2, x_3, x_1]$. اگر محدودیت جدیدی به شکل $4x_1 + 7x_2 - x_3 \geq 4$ به مسأله اضافه کنیم، جواب بهینه چه تغییری می کند؟

$$\begin{aligned} \max C_1x_1 + C_2x_2 + C_3x_3 \\ x_1 + 2x_2 + 3x_3 &= 64 \\ 2x_1 + x_2 + 2x_3 &\geq 40 \\ x_1 + x_2 + x_3 &\leq 24 \\ x_j &\geq 0 \end{aligned}$$

$$B^{-1} = \begin{pmatrix} 0 & -1 & 2 \\ \frac{1}{2} & 0 & -\frac{1}{2} \\ -\frac{1}{2} & 0 & \frac{3}{2} \end{pmatrix}$$

(۱) تغییری نمی‌کند.

(۲) بیش‌تر می‌شود.

(۳) کم‌تر می‌شود یا تغییری نمی‌کند.

(۴) کم‌تر می‌شود.

۲۵. مسأله برنامه‌ریزی خطی و جدول نهایی آن را در نظر بگیرید:

$$\max z = 6x_1 + 8x_2$$

$$5x_1 + 2x_2 \leq 20$$

$$x_1 + 2x_2 \leq 10$$

$$x_j \geq 0$$

	x_1	x_2	S_1	S_2	
z	0	0	$\frac{1}{2}$	$\frac{7}{2}$	
			$\frac{1}{4}$	$-\frac{1}{4}$	$\frac{5}{2}$
	1	0	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{15}{4}$
	0	1	$-\frac{1}{8}$	$\frac{5}{8}$	$\frac{15}{4}$

اضافه شدن محدودیت جدید $2x_1 + 4x_2 \leq 20$ چه حالت خاصی را دربردارد؟

(۲) تبه‌گن

(۱) نشدنی شدن مسأله

(۴) جواب نامحدود

(۳) بهینه چندگانه

۲۶. با توجه به سؤال قبل، اضافه شدن یک متغیر جدید به مسأله ثانویه با ضریب تابع هدف ۳۰ و ضرایب آن‌ها در

محدودیت‌های ثانویه به ترتیب برابر ۱ و ۲، چه اثری دارد؟

(۱) مسأله نشدنی می‌شود.

(۲) مقدار تابع هدف جدید مسأله اولیه زیاد می‌شود.

(۳) مقدار تابع هدف جدید مسأله اولیه کاهش می‌یابد.

(۴) مقدار تابع هدف تغییری نمی‌کند.

۲۷. جدول نهایی زیر را داریم، در این صورت اگر مقدار سمت راست اولین محدودیت اصلی ۲ واحد زیاد شود، مقدار

بهینه x_2 چه تغییری خواهد کرد؟

	x_1	S_1	S_2	
z	3	$\frac{3}{2}$	$\frac{3}{2}$	15
		$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	
x_3	-1	1	$-\frac{1}{2}$	1
x_2	2	$-\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	2

(۲) ۱ واحد زیاد می‌شود.

(۱) ۱ واحد کم می‌شود.

(۴) تغییری نمی‌کند.

(۳) ۲ واحد زیاد می‌شود.

۲۸. در سؤال قبل اگر ضریب متغیر x_1 را در تابع هدف بخواهیم تغییر دهیم تا جدول ارائه شده بهینه نبوده و x_1 بتواند وارد پایه شود، در این صورت حداقل مقدار تغییر چقدر باید باشد؟

(۱) بیش‌تر از ۳ واحد افزایش (۲) بیش‌تر از ۱ واحد افزایش

(۳) کم‌تر از ۳ واحد کاهش (۴) کم‌تر از ۱ واحد کاهش

۲۹. برنامه‌ریزی تولید سه محصول به کمک دو ماده خام به منظور حداکثر نمودن سود را در نظر بگیرید. اگر سود هر واحد محصول اول به جای ۶ به ۴ تغییر کند:

$\max z = 6x_1 + 8x_2 + 5x_3$		x_1	x_2	x_3	S_1	S_2	
$2x_1 + 5x_2 + x_3 \leq 40$	z	۰	۵	۰	۱	۲	۱۴۰
$2x_1 + 4x_2 + 2x_3 \leq 50$	x_1	۱	۳	۰	۱	$-\frac{1}{2}$	۱۵
$x_j \geq ۰$	x_2	۰	-۱	۱	-۱	۱	۱۰

(۱) جواب فعلی بهینه باقی می‌ماند.

(۲) تولید محصول اول قطع و به جای آن محصول دوم تولید می‌شود.

(۳) تولید محصول سوم قطع و به جای آن محصول دوم تولید می‌شود.

(۴) تولید محصول اول قطع و مقداری از مواد خام اضافه می‌ماند.

۳۰. برنامه‌ریزی خطی زیر به منظور تعیین میزان تولید ۴ محصول در جهت حداکثر نمودن سود است.

$$\begin{aligned} \max z &= 45x_1 + 27x_2 + 18x_3 + 36x_4 \\ 5x_1 + x_2 + x_3 + 8x_4 &= 30 \\ 2x_1 + 4x_2 + 3x_3 + 2x_4 &= 30 \end{aligned}$$

اگر متغیرهای پایه‌ای در تابلو بهینه به ترتیب x_2 و x_4 باشند، سود محصول سوم چقدر افزایش یابد تا تولید آن صرفه اقتصادی داشته باشد؟

(۱) حداقل ۱۸ واحد افزایش یابد.

(۲) حداقل ۴ واحد افزایش یابد.

(۳) حداقل ۳ واحد افزایش یابد.

(۴) حداقل ۹ واحد افزایش یابد.

۳۱. جدول نهایی زیر داده شده است. دامنه‌ی تغییرات C_2 را برای بهینه ماندن جدول زیر تعیین کنید.

	x_1	x_2	x_3	S_1	S_2	
z	۴		۲		۵	
x_2	۲		۲		۱	۷۰
S_1	۳		۲		۲	۸۰

$$\Delta_2 \geq -1 \quad (۴)$$

$$-2 \leq \Delta_2 \leq -1 \quad (۳)$$

$$-5 \leq \Delta_2 \leq -2 \quad (۲)$$

$$\Delta_2 \geq -2 \quad (۱)$$

۳۲. مسأله زیر را درنظر بگیرید:

	x_1	x_2	x_3	S_1	R_p	
$\max z = 5x_1 + 12x_2 + 4x_3$						
$x_1 + 2x_2 + x_3 \leq 50$						
$2x_1 - x_2 + 3x_3 = 20$						
$x_j \geq 0$						
	x_1	x_2	x_3	S_1	R_p	
z	۰	۰	$\frac{3}{5}$	$\frac{29}{5}$	$M - \frac{2}{5}$	۲۸۲
x_2	۰	۱	$-\frac{1}{5}$	$\frac{2}{5}$	$-\frac{1}{5}$	۱۶
x_1	۱	۰	$\frac{7}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{2}{5}$	۱۸

برای افزایش سود، بهتر است کدام منبع و به چه مقدار افزایش یابد؟

- (۱) اول، حداکثر ۳۰ واحد
(۲) دوم، حداقل ۱۰ واحد
(۳) اول، حداکثر تا بی نهایت
(۴) اول، حداکثر تا ۱۷ واحد

۳۳. در یک مسأله برنامه ریزی خطی ماکزیمم سازی پایه بهینه $B = [a_1, a_3, a_4]$ و $B^{-1} = \begin{bmatrix} -1 & 2 & 1 \\ 0 & 1 & 2 \\ 1 & 0 & -1 \end{bmatrix}$ و

$C_B = (1, 2, 3)$. محدودیت دوم مسأله ثانویه $y_1 + 2y_2 - y_3 \geq 7$ است. اگر بردار ضرایب متغیر x_2 در محدودیت‌ها

به $a'_2 = \begin{bmatrix} 2 \\ -1 \\ 3 \end{bmatrix}$ تغییر کند، کدام گزینه درست است؟

- (۱) متغیر x_2 وارد پایه می شود و متغیر x_3 از پایه خارج می شود.
(۲) متغیر x_2 وارد پایه می شود و متغیر x_1 از پایه خارج می شود.
(۳) متغیر x_2 وارد پایه می شود و متغیر x_1 یا x_3 از پایه خارج می شود.
(۴) پایه بهینه تغییری نمی کند.

۳۴. مدل و جدول بهینه برنامه ریزی خطی زیر را درنظر بگیرید:

	x_1	x_2	x_3	S_1	S_2	
$\max z = 4x_1 + 6x_2 + 2x_3$						
$x_1 + x_2 + x_3 \leq 3$						
$x_1 + 4x_2 + 7x_3 \leq 9$						
z	۰	۰	۶	$\frac{10}{3}$	$\frac{2}{3}$	۱۶
x_1	۱	۰	$-\frac{1}{3}$	$\frac{4}{3}$	$-\frac{1}{3}$	۱
x_2	۰	۱	$\frac{2}{3}$	$-\frac{1}{3}$	$\frac{1}{3}$	۲

فرض کنید سمت راست محدودیت‌ها به شرح زیر تغییر کند، دامنه تغییرات در چه بازه‌ای باشد که جدول موجه باقی بماند؟

$$\begin{cases} b_1 \rightarrow 3 + 3\theta \\ b_2 \rightarrow 9 - 3\theta \end{cases}$$

$$\theta \leq 2 \quad (2) \quad \theta \geq \frac{-1}{5} \quad (1)$$

$$\theta \leq \frac{-1}{5} \quad (4) \quad \frac{-1}{5} \leq \theta \leq 1 \quad (3)$$

۳۵. برنامه ریزی پارامتریک زیر را در نظر بگیرید، نقاط شکست تابع $z(\theta)$ کدام است؟ ($0 \leq \theta \leq 10$)

$$\max z(\theta) = (8 + \theta)x_1 + (24 - 2\theta)x_2$$

$$x_1 + 2x_2 \leq 10$$

$$2x_1 + x_2 \leq 10$$

$$x_1, x_2 \geq 0$$

$$\theta = 2, \theta = 4/2$$

$$\theta = 2, \theta = 8/1$$

$$\theta = 6, \theta = 8/4$$

$$\theta = 4, \theta = 8/3$$

۳۶. نقطه شکست تابع هدف برنامه ریزی پارامتری، با در نظر گرفتن جدول بهینه زیر کدام است؟ ($\theta \geq 0$)

	x_1	x_2	x_3	S_1	S_2	S_3	
z	θ	$4 - 2\theta$	0	2	0	4	$135 + 4\theta$
x_2	0		1		0		
S_2	0		0		0		
x_1	1	1	0	-2	1	-1	

$$\theta = 1/2$$

$$\theta = \frac{4}{3}/1$$

$$\theta = \frac{3}{4}/4$$

$$\theta = 0/3$$

پاسخنامه «روابط ماتریسی و تحلیل حساسیت»

۱. گزینه «۱»

آن گونه که در مبحث سیمپلکس بیان شد، مقدار متغیرهای کمکی، میزان باقی مانده منبع را نشان می دهند. متغیر S_1 غیراساسی است، پس مقدار آن صفر است و بدین معنی است که کامل مصرف شده است. اما مقدار متغیرهای S_2 و S_3 در جدول مشخص نشده است، که می توانیم با استفاده از روابط ماتریسی آن را به دست آوریم، که در این صورت مقدار اعداد سمت راست از رابطه ی مقابل به دست می آید:

$$b'_i = B^{-1}b_i$$

$$b'_i = \begin{pmatrix} \frac{1}{3} & 0 & 0 \\ -\frac{1}{3} & 1 & 0 \\ -\frac{1}{3} & 0 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 60 \\ 24 \\ 30 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 20 \\ 4 \\ 10 \end{pmatrix}$$

که با توجه به جدول و ترتیب متغیرهای اساسی مشخص می شود که $x_1 = 20$ ، $S_2 = 4$ و $S_3 = 10$ می باشد، پس ۴ واحد از منبع دوم و ۱۰ واحد از منبع سوم باقی می ماند و ۲۰ واحد x_1 تولید می شود.

۲. گزینه «۱»

از آن جا که مطرح شده تمامی ۴۰ واحد منبع اول مصرف می شود، پس نتیجه می شود که $b_1 = 40$ و $S_1 = 0$ و چون تنها ۱۰ واحد از منبع دوم مصرف می شود پس ۲۰ واحد از منبع دوم باقی می ماند که یعنی S_2 در پایه با مقدار ۲۰ خواهد بود. حال با توجه به این که مقادیر y و b_i مشخص است، می توانیم مقدار تابع هدف را با استفاده از رابطه ماتریسی زیر به دست آوریم:

	S_1	S_2	
	۰/۲	۰	
S_2		۱	۲۰

$$z = y_i b_i = (0/2 \ 0) \begin{pmatrix} 40 \\ 30 \end{pmatrix} = 8$$

* اگر دقت کنید این سؤال را می توان با استفاده از مسأله ثانویه نیز حل کرد، بدین صورت که تابع هدف ثانویه z و مقادیر y ها مشخص است، پس مقدار آن عبارتست از:

$$\begin{aligned} \min w &= 40y_1 + 30y_2 \\ &= 40(0/2) + 30(0) = 8 \end{aligned}$$

۳. گزینه «۱»

دقت کنیم که B^{-1} معکوس ضرایب متغیرهای اساسی در محدودیت ها است. (در این سؤال به ترتیب x_1 و x_2) پس اگر دوباره از B^{-1} معکوس بگیریم و به B برسیم، عملاً توانسته ایم به ضرایب متغیرها در محدودیت ها دست پیدا کنیم:

$$B^{-1} = \begin{pmatrix} 3 & 2 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \rightarrow (B^{-1})^{-1} = \begin{pmatrix} 3 & 2 \\ 1 & 1 \end{pmatrix}^{-1} = \frac{\begin{pmatrix} 1 & -2 \\ -1 & 3 \end{pmatrix}}{3-2} = \begin{pmatrix} 1 & -2 \\ -1 & 3 \end{pmatrix}$$

ضرایب x_1 در محدودیت‌ها: $a_{11} = 1/a_{21} = -1$

ضرایب x_2 در محدودیت‌ها: $a_{12} = -2/a_{22} = 3$

$$a_{11} + a_{21} + a_{12} = 1 + (-1) + (-2) = -2$$

۴. گزینه «۱»

می‌دانیم که ماتریس B ، ماتریس ضرایب متغیرهای اساسی در محدودیت‌هاست، پس با داشتن ماتریس B ؟؟؟ مشخص کنیم، پس متغیرهای اساسی در این پایه عبارتند از: x_3 ، x_4

$$B = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 1 & 2 \end{bmatrix} \Rightarrow \text{ } x_3 \text{ و } x_4 \text{ اساسی هستند.}$$

ضرایب x_3 در محدودیت‌ها \leftarrow
ضرایب x_4 در محدودیت‌ها \leftarrow

برای به دست آوردن قیمت‌های سایه به B^{-1} نیز نیاز داریم که با معکوس کردن B به دست می‌آید:

$$B^{-1} = \begin{pmatrix} 2 & 1 \\ 1 & 2 \end{pmatrix}^{-1} = \frac{\begin{pmatrix} 2 & -1 \\ -1 & 2 \end{pmatrix}}{4-1} = \begin{pmatrix} \frac{2}{3} & -\frac{1}{3} \\ -\frac{1}{3} & \frac{2}{3} \end{pmatrix}$$

رابطه قیمت‌های سایه $y = C_B B^{-1}$ می‌باشد که در این رابطه C_B ضریب متغیرهای اساسی در تابع هدف می‌باشد که با استفاده از ماتریس B متوجه شدیم که x_3 و x_4 در پایه هستند، پس قیمت‌های سایه مطابق روبه‌رو خواهند بود:

$$y = C_B B^{-1} = (3 \quad 5) \begin{pmatrix} \frac{2}{3} & -\frac{1}{3} \\ -\frac{1}{3} & \frac{2}{3} \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 7 \\ 3 & 3 \end{pmatrix} \Rightarrow y_1 = \frac{1}{3}, y_2 = \frac{7}{3}$$

۵. گزینه «۳»

ارزش هر واحد محصول همان ضریب در تابع هدف (C) می‌باشد. در روابط ماتریسی، رابطه‌ای که در آن ضریب متغیر در تابع هدف به کار رفته باشد، رابطه ارزش منابع ($y = C_B B^{-1}$) می‌باشد که در آن C_B ضریب متغیرهای اساسی در تابع هدف است و x_1 نیز در این سؤال اساسی است. هم‌چنین مقدار y_2 نیز برابر صفر است (چون S_2 اساسی است)، پس خواهیم داشت:

$$y = C_B B^{-1} = (C_1 \quad 0) \begin{pmatrix} \frac{1}{5} & 0 \\ -\frac{2}{5} & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \frac{C_1}{5} & 0 \end{pmatrix}$$

	x_1	x_2	S_1	S_2	
z	0		4	0	120
x_1			1	0	
			5		
S_2			-2	1	1
			5		

با توجه به جدول و رابطه بالا خواهیم داشت:

$$\frac{C_1}{5} = 4 \Rightarrow C_1 = 20$$

۶. گزینه «۳»

در جدول مقدار تابع هدف داده شده که برابر با ۱۲۰ است و ارزش منابع هم داده شده است، پس می‌توان با استفاده از رابطه مقدار تابع هدف، میزان منبع اول (b_1) را به شکل زیر به دست آورد:

$$z = y_i b_i = (4 \ 0) \begin{pmatrix} b_1 \\ b_2 \end{pmatrix} = 4b_1 \Rightarrow 4b_1 = 120 \\ b_1 = 30$$

۷. گزینه «۴»

هر گزینه را تحلیل کرده و درستی آن‌ها را بررسی می‌کنیم:

گزینه اول: منظور از حالت کاهش سود محصول x_1 به شرط آن که بهینگی جدول به هم نخورد، همان بازه مجاز C_1 است. یکی از روش‌های محاسبه دامنه مجاز این است که شیب تابع هدف مسأله را با مجهول قرار دادن ضریب موردنظر برابر با شیب محدودیت‌های الزام‌آور مسأله قرار دهیم. در این مسأله $S_1 = 0$ و $S_2 > 0$ می‌باشد، پس نقطه بهینه روی محدودیت اول است، در نتیجه محدودیت اول الزام‌آور است که در آن a_{11} را باید به دست آوریم و با توجه به این که x_1 اساسی است و ستون آن در جدول نهایی یکه است، می‌توانیم از رابطه زیر a_{11} را پیدا کنیم:

$$P'_{x_1} = B^{-1}P_{x_1} \rightarrow \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \frac{1}{5} & 0 \\ -2 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} a_{11} \\ a_{21} \end{pmatrix} \Rightarrow 1 = \frac{1}{5}a_{11} + 0 \Rightarrow a_{11} = 5$$

پس دامنه مجاز C_1 خواهد بود:

$$\max z = 20x_1 + 10x_2$$

$$5x_1 + 4x_2 \leq 30 \rightarrow \frac{C_1}{5} = \frac{10}{4} \Rightarrow C_1 = 12/5 \Rightarrow C_1 > 12/5$$

حال از آن جا که میزان سود مطرح شده، پس باید سود را در حالت $C_1 = 12/5$ به دست آوریم، مقدار x_1 در جدول نهایی را از رابطه b'_1 می‌توان یافت:

$$b'_1 = B^{-1}b_i = \begin{pmatrix} \frac{1}{5} & 0 \\ -2 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 30 \\ b_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 6 \\ -12 + b_2 \end{pmatrix} \rightarrow b'_1 \Rightarrow x_1 = b'_1 = 6$$

$$z = 12/5 x_1 + 10x_2 = 12/5(6) + 10(0) = 7.2 \Rightarrow \text{گزینه اول صحیح است.}$$

گزینه دوم: در صورتی می‌توانیم بگوییم تغییر ضریب x_2 باعث بهبود مقدار تابع هدف می‌شود که این تغییر باعث شود در جدول نهایی متغیر x_2 ورودی شود، در نتیجه جدول ادامه پیدا کرده و مقدار تابع بهبود می‌یابد. پس می‌توانیم $z - C_j$ را برای متغیر x_2 در جدول نهایی به دست آوریم تا ببینیم چه وضعیتی دارد:

	x_1	x_2	S_1	S_2
z	۰	۱	۴	۰
x_1	۱		$\frac{1}{5}$	۰
S_2	۰		$-\frac{2}{5}$	۱

$$z_j - C_j = -C_j + C_B B^{-1} P_x = -C_j + y P_x$$

$$z_2 - C_2 = -10 + (4 \ 0) \begin{pmatrix} 4 \\ 5 \end{pmatrix} = -10 + 16 = 6$$

$$(z_j - C_j)_{\text{جدید}} = (z_j - C_j)_{\text{فعلی}} - \Delta C_j$$

$$(z_2 - C_2)_{\text{جدید}} = 6 - (+5) = +1 \rightarrow \text{پس جدول هم‌چنان بهینه}$$

باقی می‌ماند x_2 و ورودی نشده و مقدار تابع هدف بهبود نمی‌یابد.

گزینه سوم: یک روش سریع و آسان برای محاسبه دامنه مجاز اعداد سمت راست، بدین صورت است که ستون سمت راست جدول نهایی را (b'_i) بر PS'_i تقسیم می‌کنیم و کوچک‌ترین نسبت مثبت قرینه شده و بزرگ‌ترین میزان کاهش b_i را مشخص می‌کند و هم‌چنین کوچک‌ترین نسبت منفی (از نظر قدرمطلق)، قرینه شده و بزرگ‌ترین افزایش b_i را نشان می‌دهد. در نتیجه خواهیم داشت:

	x_1	x_2	S_1	S_2
z				
x_1			$\frac{1}{5}$	۶
S_2			$-\frac{2}{5}$	۱

$$\frac{6}{\frac{1}{5}} = 30 \xrightarrow{\text{قرینه}} -30$$

$$\frac{1}{-\frac{2}{5}} = -\frac{5}{2} \xrightarrow{\text{قرینه}} +\frac{5}{2}$$

$$-30 < \Delta b_1 < \frac{5}{2}$$

وقتی تا ۳۰ واحد کاهش مجاز است، پس با ۲۵ واحد کاهش هم موجه بودن جدول حفظ می‌شود.

پس این گزینه نیز درست است.

۸. گزینه «۳»

مقادیر قیمت‌های سایه همان y_i می‌باشند که داریم:

$$y_i = C_B B^{-1} = \begin{pmatrix} 5 & 0 & 4 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 0 & 0 & 1 \\ -2 & 1 & 3 \\ -1 & 0 & 2 \end{pmatrix} = (-4, 0, 13)$$

$\begin{matrix} \square & \downarrow & \square \\ C_{x_1} & C_{S_2} & C_{x_2} \end{matrix}$

اگر به جدول دقت کنیم، مشخص می‌شود که عدد S_1 در سطر تابع هدف منفی است، پس می‌تواند ورودی شود ولی ستونش تماماً صفر و منفی است و خروجی ندارد و جواب اولیه نامحدود است، در نتیجه ثانویه بدون جواب می‌باشد که همان‌طور که از مقادیر قیمت‌های سایه مشخص است و مقدار y_1 منفی شده است، ثانویه جواب بهینه ندارد.

۹. گزینه «۱»

همان‌طور که در سؤال قبل توضیح دادیم، طبق رابطه $z = y_i b_i$ ، عبارت $\frac{\Delta z}{\Delta b_1}$ همان y_1 خواهد بود. که در جدول عدد

زیر S_1 در سطر تابع هدف می‌باشد که همان‌گونه که از جدول مشخص است $y_1 = 2$ می‌باشد.

$$\Delta z = y_i \Delta b_i \rightarrow \frac{\Delta z}{\Delta b_1} = y_1$$

$$\frac{\Delta z}{\Delta b_2} = y_2$$

۱۰. گزینه «۲»

همان طور که در مبحث ثانویه خواندیم، محدودیت‌های ثانویه را با استفاده از متغیرهای مسأله اولیه می‌نویسیم، پس محدودیت اول مسأله ثانویه، با استفاده از ضرایب متغیر x_1 در محدودیت‌های مسأله اولیه و ضریب آن در تابع هدف (به عنوان عدد سمت راست) نوشته شده است، بنابراین با داشتن محدودیت اول ثانویه در اصل ضرایب متغیر x_1 را داریم، پس:

$$C_1 = 1$$

$$P_{x_1} = \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \end{pmatrix}$$

$$z_j - C_j = y_i P_{x_i} - C_j$$

از طرفی طبق رابطه $z_j - C_j$ به y_i نیز نیاز داریم، که می‌توانیم طبق رابطه مقابل آن را به دست آوریم و در رابطه $z_j - C_j$ جایگذاری کنیم:

$$y_i = C_B B^{-1} = (4 \ 0) \begin{pmatrix} 2 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} = (8 \ 0) \Rightarrow y_1 = 8$$

$$(z_j - C_j)_{x_1} = y_i P_{x_1} - C_1 = (8 \ 0) \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \end{pmatrix} - 1 = 8 - 1 = 7$$

۱۱. گزینه «۳»

از آنجا که ماتریس B ، ماتریس ضرایب متغیرهای اساسی در محدودیت‌ها می‌باشد، پس با استفاده از آن می‌توانیم متغیرهایی که پایه‌ای هستند را مشخص کنیم که x_1 ، x_2 و x_3 می‌باشند، و آن‌ها را در یک جدول با اطلاعاتی که داریم در نظر می‌گیریم:

$$B = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 0 \end{pmatrix}$$

\leftarrow ضرایب x_1
 \leftarrow ضرایب x_2
 \leftarrow ضرایب x_3

	x_1	x_2	x_3	S_1	S_2	S_3
z	•	•	•			
x_1	1	0	0	$\frac{1}{2}$	$-\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$
x_2	0	1	0	$-\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$
x_3	0	0	1	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$-\frac{1}{2}$

حال برای این که ببینیم این پایه شدنی و بهینه است یا خیر، پس باید y_i ها در سطر تابع هدف $(z_j - C_j)$ ها صفر می‌باشند چون متغیرها اساسی هستند و ستونشان یکه است را به منظور بررسی بهینگی و اعداد سمت راست جدول (b'_i) را به منظور بررسی موجه و شدنی بودن به دست آوریم:

$$b'_i = B^{-1} b_i = \begin{pmatrix} \frac{1}{2} & -\frac{1}{2} & \frac{1}{2} \\ -\frac{1}{2} & \frac{1}{2} & \frac{1}{2} \\ \frac{1}{2} & \frac{1}{2} & -\frac{1}{2} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 0 \end{pmatrix} \Rightarrow \text{در نتیجه پایه موجه و شدنی است. و حالت تبهگنی دارد}$$

$$y_i = C_B B^{-1} = \begin{pmatrix} 1 & -1 & 1 \\ 2 & 2 & 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -1 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 1 \end{pmatrix} \Rightarrow \text{پس جدول بهینه است و نشانه بهینه چندانگانه نیز دارد.}$$

(چون در صورت ورودی شدن، min نسبت صفر می شود، پس فقط تبهگنی داریم و چندانگنی نداریم)

۱۲. گزینه «۱»

هنگامی که فقط بخشی از مدل تغییر می کند، می توانیم با استفاده از روابط ماتریسی آن بخش از جدول نهایی که دچار تغییر می شود را بروز کنیم و ببینیم چه اتفاقی برای جدول نهایی پیش می آید و آن را تحلیل کنیم. با تغییر سمت راست محدودیت ها، اعداد سمت راست جدول و همین طور مقدار تابع هدف تغییر می کنند. برای بررسی میزان تغییر جدول، می توانیم تغییرات را در مدل اعمال کرده و با استفاده از روابط $b'_i = B^{-1}b_i$ و $z = y_i b_i$ مقدار جدید اعداد سمت راست و تابع هدف را به دست آوریم.

اما از آن جا که مدل اولیه را نداریم، می توانیم روابط را به شکل مقابل تغییر داده و از آن ها استفاده کنیم:

$$\Delta b'_i = B^{-1} \Delta b_i \rightarrow \Delta b'_i = \begin{pmatrix} 1 & -1 \\ 2 & 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -3 \\ -3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ -3 \end{pmatrix} \rightarrow \text{موجه باقی می ماند.}$$

$$\Delta z = y_i \Delta b_i \rightarrow \Delta z = \begin{pmatrix} 3 & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -3 \\ 3 \end{pmatrix} = -9 \rightarrow \text{واحد کاهش ۹}$$

* دقت کنیم که این روابط میزان تغییر اعداد سمت راست و تابع هدف را نشان می دهند، نه مقدار جدید آن ها.

۱۳. گزینه «۱»

گفتیم که تغییر در مقادیر سمت راست محدودیت ها، باعث تغییر سمت راست جدول و مقدار تابع هدف می شود. قبل از این که ببینیم تابع هدف چه مقدار تغییر می کند، ابتدا مقادیر جدید اعداد سمت راست را به دست می آوریم تا از موجه بودن جدول در حالت جدید مطمئن شویم.

$$b'_i = B^{-1} b_i = \begin{pmatrix} 1 & -1 \\ 4 & 4 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 25 \\ 15 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 10 \\ 4 \\ 50 \\ 8 \end{pmatrix} \rightarrow \text{پس جدول موجه می ماند.}$$

$$\Delta z = y_i \Delta b_i = \begin{pmatrix} 1 & 7 \\ 2 & 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 5 \\ 5 \end{pmatrix} = 20 \rightarrow \text{مقدار تابع هدف ۲۰ واحد افزایش می یابد.}$$

۱۴. گزینه «۴»

با تغییر ضرایب تابع هدف، مقادیر سطر تابع هدف $(z_j - C_j)$ و مقدار z امکان دارد تغییر کند.

در صورتی که ضریب یک متغیر غیر اساسی در تابع هدف تغییر کند، فقط $z_j - C_j$ همان متغیر تغییر خواهد کرد و امکان دارد جدول بهینه باقی بماند و یا تبدیل به بهینه چندانگانه شود و یا جدول بهینه را غیر بهینه کند که در آن صورت باید ورودی شود و جدول ادامه پیدا کند. اگر ضریب یک متغیر اساسی در تابع هدف تغییر کند، بر کل سطر تابع هدف اثر می گذارد و باز هم امکان دارد جدول بهینه باقی مانده، غیر بهینه شده و یا تبدیل به بهینه چندانگانه شود. حال برای بررسی بهینگی جدول می توان تغییرات را در ضرایب اعمال کرده و با استفاده از روابط ماتریسی مقادیر جدید $z_j - C_j$ متغیرها را به دست آورد. در این سؤال خواهیم داشت:

$$\text{جدید } C_1 = 2 + 1 = 3$$

$$\text{جدید } C_2 = -1 + 2 = +1$$

$$\text{جدید } C_3 = 3 + 3 = 6$$

$$\text{جدید } y_i = C_B B^{-1} = \begin{pmatrix} 3 & 6 & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 0 & -1 \\ 0 & 0 & 1 \\ 1 & -1 & 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 3 & 0 & 3 \end{pmatrix}$$

مقادیر y مثبت هستند، پس هیچ یک باعث غیربهره‌مندی جدول نمی‌شود.

مقادیر جدید $z_j - C_j$ را برای متغیر غیراساسی x_2 نیز به دست می‌آوریم (متغیرهای x_1 و x_3 اساسی هستند و $z_j - C_j$ آن‌ها صفر می‌باشد و نیاز به محاسبه ندارد).

$$z_2 - C_2 = -C_2 + y_i P_{x_2} = -1 + \begin{pmatrix} 3 & 0 & 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2 \\ -1 \\ 1 \end{pmatrix} = -1 + 9 = 8$$

پس در سطر تابع هدف، مقدار تمام متغیرها مثبت باقی می‌ماند و جدول همچنان بهینه باقی خواهد ماند.

چون منبع دوم باقی‌مانده دارد ($S_2 = 2$)، پس خرید آن همچنان به صرفه نمی‌باشد. ارزش منبع سوم در جدول جدید برابر ۳ می‌باشد ($y_3 = 3$) پس با قیمت خرید ۲، خرید آن با صرفه است. منبع اول نیز ارزشش ۳ می‌باشد ($y_1 = 3$)، پس با قیمت ۲ خرید آن نیز اقتصادی می‌باشد.

* علاوه بر راه‌حلی که توضیح داده شد، می‌توان مقادیر جدید سطر تابع هدف را از طریق یک راه‌حل تستی نیز به دست آورد، بدین شکل که هر متغیری که ضریب آن در تابع هدف تغییر کرده، مقدار آن در سطر تابع هدف را منهای میزان تغییر ضریبش کنیم و در صورتی که متغیر اساسی بود، جدول به یک‌ه کردن نیز نیاز خواهد داشت:

$$\Delta C_i \text{ فعلی} = (z_j - C_j)_{\text{جدید}} - (z_j - C_j)$$

پس همان‌طور که از جدول جدید مشخص می‌شود، مقدار جدید $z_2 - C_2 = 8$ می‌باشد و مقادیر جدید y نیز $\begin{pmatrix} 3 & 0 & 3 \end{pmatrix}$ است، که در بالا با استفاده از روابط ماتریسی این مقادیر به دست آمد.

	x_1	x_2	x_3	R_1	S_2	R_2	S_3	
z	0-1	5-2	0-3	2+M	0	M	1	8
x_1	1	-1	0	1	0	0	-1	1
x_3	0	2	1	0	0	0	1	2
S_2	0	3	0	1	1	-1	0	2
z	0	8	0	3+M	0	M	3	15
x_1								
x_3								
S_2								

۱۵. گزینه «۳»

هنگامی که یک متغیر جدید به مدل اضافه می‌شود، باید دید که آیا اضافه شدن آن سودی ایجاد می‌کند یا خیر. در صورتی متغیر جدید برای مسأله سود خواهد داشت که ورودی شود و در نتیجه با وارد شدن، جدول ادامه پیدا کرده و مقدار z بهبود یابد. برای این که ببینیم ورودی می‌شود یا نه، باید مقدار آن در سطر تابع هدف ($z_j - C_j$) در جدول

نهایی را به دست آوریم که در صورتی که منفی باشد (چون مسأله max است) ورودی می شود، در این صورت با محاسبه P'_x برای آن، می توان min نسبت و خروجی را تشخیص داده و میزان تغییر تابع را به دست آورد.

$$(z_j - C_j)_{x_3} = -C_3 + y_i P_{x_3} = -10 + \left(\frac{1}{2} \quad \frac{7}{2} \right) \begin{pmatrix} 2 \\ 2 \end{pmatrix} = -2 < 0 \rightarrow \text{ورودی می شود و به نفع تابع خواهد بود.}$$

$$P'_{x_3} = B^{-1} P_{x_3} = \begin{pmatrix} \frac{1}{4} & \frac{1}{4} \\ \frac{1}{4} & \frac{5}{4} \\ -\frac{1}{8} & \frac{5}{8} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2 \\ 2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 1 \end{pmatrix}$$

	$\downarrow x_3$	
Z	-2	
x_1	1	$\frac{5}{2} \rightarrow \min = \frac{5}{2}$ نسبت
x_2	1	$\frac{15}{4}$

$$\Delta Z = -(-2) \left(\frac{5}{2} \right) = 5 \rightarrow \text{به مقدار Z به اندازه 5}$$

۵ واحد اضافه می شود که چون ضریب x_3 در تابع هدف ۱۰ می باشد، پس یعنی به ازای تولید هر واحد x_3 ، $\frac{10}{5} = 2$ واحد به مقدار Z اضافه شده است.

۱۶. گزینه «۲»

همان طور که گفتیم در صورتی تولید یک محصول اقتصادی خواهد شد، که در جدول سیمپلکس ورودی شود. حال در دو صورت می تواند ورودی شود:

ورودی شدن با تغییر مقدار تابع هدف (حالت max) $\rightarrow z_j - C_j < 0$

ورودی شدن با عدم تغییر مقدار تابع هدف (حالت max) $\rightarrow z_j - C_j = 0$

که حالت دوم، حالتی است که بهینه چندگانه خواهد شد و با ورودی شدن متغیر، مقدار Z تغییر نمی کند.
پس در این سؤال برای آن که تولید محصول چهارم اقتصادی شود، باید ورودی شود که در این صورت:

$$(z_j - C_j)_{x_4} \leq 0$$

$$y_i P_{x_4} - C_4 \leq 0$$

$$\left\{ \begin{array}{l} y_i = C_B B^{-1} = (50 \quad 69) \begin{pmatrix} \frac{1}{3} & -1 \\ -1 & 2 \\ -\frac{1}{9} & \frac{2}{9} \end{pmatrix} = (9 \quad 7) \\ B = \begin{pmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 6 \end{pmatrix} \rightarrow B^{-1} = \frac{\begin{pmatrix} 6 & -3 \\ -2 & 4 \end{pmatrix}}{18} = \begin{pmatrix} \frac{1}{3} & -\frac{1}{6} \\ -\frac{1}{9} & \frac{2}{9} \end{pmatrix} \end{array} \right.$$

ستون x_1 در محدودیت ها \leftarrow
ستون x_2 در محدودیت ها \leftarrow

$$y_i P_{x_f} - C_f \leq 0 \Rightarrow \begin{pmatrix} 9 & 7 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 9 \\ 4 \end{pmatrix} - C_f \leq 0$$

یعنی سود x_f حداقل باید ۱۰۹ باشد $\Rightarrow C_f \geq 109 \Rightarrow 109 - C_f \leq 0$

پس باید نسبت به الان $73 = 109 - 36$ واحد افزایش یابد.

۱۷. گزینه «۴»

هنگامی که محدودیت جدید به مدل اضافه می‌شود، ۲ حالت ممکن است پیش بیاید، یا نقطه بهینه داخل محدودیت خواهد بود که در این صورت اضافه شدن محدودیت تغییری در مقدار تابع هدف ایجاد نمی‌کند، یا محدودیت جدید باعث خارج شدن نقطه بهینه از منطقه موجه خواهد شد، که در این صورت مقدار تابع هدف تغییر کرده و بدتر می‌شود و باید محدودیت را به جدول نهایی اضافه کرده و با یک‌بار کردن جدول و حل از طریق سیمپلکس ثانویه مقدار جدید تابع هدف را به دست آورد. حال در این جا برای این که ببینیم نقطه بهینه داخل محدودیت خواهد بود یا خارج از آن، نقطه را داخل محدودیت گذاشته تا ببینیم صدق می‌کند یا نه:

$$x_1 = 0$$

$$x_2 = 5$$

$$x_3 = 2$$

$$x_4 = 0$$

$$\begin{aligned} &\longrightarrow x_1 + x_2 + x_3 \leq 3 \\ &0 + 5 + 0 \leq 3 \Rightarrow 5 \leq 3 \quad \times \end{aligned}$$

پس نقطه بهینه فعلی داخل محدودیت صدق نکرد در نتیجه مقدار تابع هدف تغییر می‌کند و بدتر می‌شود. البته دقت کنید که در این سؤال دیگر نیازی به اضافه کردن محدودیت به جدول و حل از طریق سیمپلکس ثانویه نیست، چرا که می‌دانیم مقدار تابع هدف بدتر می‌شود و تنها گزینه‌ای که مقدارش از $z = 20$ کم‌تر است، گزینه چهارم می‌باشد.

۱۸. گزینه «۲»

همان‌طور که بیان شد، برای این که محصولی صرفه اقتصادی داشته باشد باید ورودی شود و برای ورودی شدن باید $(z_j - C_j)$ آن کوچک‌تر مساوی صفر (چون مسأله max است) باشد، در نتیجه:

$$z_j - C_j = y_i P_{x_3} - C_3 \leq 0 \Rightarrow \begin{pmatrix} 7 & 5 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \end{pmatrix} - C_3 \leq 0$$

$$22 - C_3 \leq 0 \Rightarrow C_3 \geq 22$$

$$22 - 18 = 4 \quad \text{حداقل } 4$$

واحد

$$y_i = C_B B^{-1} = \begin{pmatrix} 4 & 5 & 2 & 7 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2 & -1 \\ 9 & 18 \\ -1 & 5 \\ 9 & 18 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 7 & 5 \end{pmatrix}$$

ضرب x_1 در تابع هدف

ضرب x_2 در تابع هدف

$$B = \begin{pmatrix} 5 & 1 \\ 2 & 4 \end{pmatrix} \Rightarrow B^{-1} = \begin{pmatrix} 5 & 1 \\ 2 & 4 \end{pmatrix}^{-1} = \frac{\begin{pmatrix} 4 & -1 \\ -2 & 5 \end{pmatrix}}{20 - 2} = \begin{pmatrix} 2 & -1 \\ 9 & 18 \end{pmatrix}$$

ستون x_1 در محدودیت‌ها

ستون x_2 در محدودیت‌ها

۱۹. گزینه «۳»

در سؤال‌های قبل گفتیم که تغییر سمت راست محدودیت می‌تواند بر اعداد سمت راست جدول و مقدار تابع هدف اثر بگذارد و باید مقادیر اعداد سمت راست جدید را به دست آوریم تا از موجه بودن جدول اطمینان حاصل کنیم.

$$b'_i \text{ جدید} = B^{-1} b_i \text{ جدید} = \begin{pmatrix} 0 & \frac{1}{3} & \frac{4}{3} \\ -1 & \frac{2}{3} & \frac{14}{3} \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 5 \\ 3 \\ 5 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \frac{23}{3} \\ \frac{61}{3} \\ 5 \end{pmatrix}$$

همان‌طور که مشخص است، جدول موجه باقی می‌ماند و فقط مقدار باقی‌مانده منبع اول ۳ واحد کاهش می‌یابد. مقدار تابع هدف تغییر نمی‌کند، چرا که ارزش منبع اول صفر است (S_1 در پایه است) و اضافه شدن آن سودی اضافه نمی‌کند، طبق روابط نیز خواهیم داشت:

$$z \text{ جدید} = y_i b_i \text{ جدید} = \left(0 \quad \frac{5}{3} \quad \frac{14}{3} \right) \begin{pmatrix} 5 \\ 3 \\ 5 \end{pmatrix} = \frac{85}{3}$$

* دقت کنید هنگامی که محدودیتی بزرگ‌تر مساوی است و در جدول هم S و هم R برای یک محدودیت داریم، اعداد زیر R هستند که y و B^{-1} را تشکیل می‌دهند.

۲۰. گزینه «۳»

در صورتی که ضریب متغیر در محدودیت تغییر کند، می‌تواند باعث تغییر اعداد ستون آن متغیر در جدول نهایی (یعنی $z_j - C_j$ و P'_x آن متغیر) شود، در نتیجه امکان دارد جدول بهینه را غیربهینه و یا بهینه چندگانه کند و یا منطقه موجه و حتی جواب را نامحدود کند که با به دست آوردن ستون جدید متغیر، می‌توان تغییرات را بررسی کرد. برای به دست آوردن ستون جدید از رابطه زیر استفاده می‌کنیم:

$$\begin{pmatrix} \text{کل ستون} \\ \text{جدید متغیر } x_j \\ \text{در جدول نهایی} \end{pmatrix} = \Delta a_{ij} \begin{pmatrix} \text{کل ستون} \\ R \text{ یا } S \\ \text{محدودیت در} \\ \text{در جدول نهایی} \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} \text{کل ستون} \\ \text{متغیر } x_j \\ \text{در جدول نهایی} \end{pmatrix}$$

ضریب متغیر x_3 در محدودیت دوم ۷ واحد کاهش یافته $\Rightarrow \Delta a_{23} = -7$

$$-7 \begin{pmatrix} \frac{5}{3} \\ \frac{1}{3} \\ \frac{2}{3} \\ 0 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 11 \\ 4 \\ 15 \\ 3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -\frac{2}{3} \\ \frac{5}{3} \\ \frac{31}{3} \\ \frac{2}{3} \end{pmatrix}$$

در نتیجه جدول غیربهینه خواهد شد و از آن جا که $z_j - C_j$ منفی است، پس x_3 ورودی می‌شود و با استفاده از قانون min نسبت خروجی را انتخاب می‌کنیم:

	$x_3 \downarrow$	
z	$\frac{-2}{3}$	
x_1	$\frac{5}{2}$	$\frac{23}{3}$
S_1	$\frac{31}{2}$	$\frac{70}{3}$
x_2	$\frac{3}{2}$	$\frac{5}{3}$

که مشخص می شود که x_2 خروجی خواهد بود.

۲۱. گزینه «۳»

در صورت تغییر مقدار سمت راست محدودیت، سمت راست جدول نهایی ممکن است تغییر کند که این تغییر را از طریق می توانیم به دست آوریم، به دست آوردن میزان جدید و یا به دست آوردن میزان تغییر.

$$b_1 = 8 \rightarrow b_1 \text{ جدید} = 4 \quad \Delta b_1 = -4$$

$$b'_1 \text{ جدید} = B^{-1} b_1 \text{ جدید} = \begin{pmatrix} \frac{1}{2} & 0 & -1 \\ \frac{1}{7} & \frac{1}{7} & 0 \\ \frac{1}{14} & \frac{-2}{21} & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 4 \\ 1 \\ 4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -2 \\ \frac{5}{7} \\ \frac{10}{147} \end{pmatrix}$$

$$b'_1 \text{ جدید} = b'_1 \text{ قدیم} + \Delta b'_1 \Rightarrow \Delta b'_1 = B^{-1} \Delta b_1 = \begin{pmatrix} \frac{1}{2} & 0 & -1 \\ \frac{1}{7} & \frac{1}{7} & 0 \\ \frac{1}{14} & \frac{-2}{21} & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -4 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 2 \\ -\frac{4}{7} \\ -\frac{4}{14} \end{pmatrix}$$

$$b'_1 \text{ جدید} = \begin{pmatrix} 0 \\ \frac{9}{7} \\ \frac{10}{21} \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} -2 \\ -\frac{4}{7} \\ -\frac{4}{14} \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -2 \\ \frac{5}{7} \\ \frac{10}{147} \end{pmatrix}$$

از آن جا که مقدار $S_3 = -2$ می شود، پس جدول غیرموجه است و چون بهینه است می توان از طریق سیمپلکس ثانویه مقدار جدید آن را به دست آورد، پس خواهیم داشت:

$$\rightarrow z = y_i b_i \quad z \quad \begin{array}{c|ccccccc|c} & x_1 & x_2 & x_3 & S_1 & S_2 & S_3 & R_3 & \\ \hline & \cdot & \cdot & \frac{5}{84} & \frac{5}{14} & \frac{4}{21} & \cdot & \cdot & \frac{34}{21} \\ \hline \leftarrow S_2 & \cdot & \cdot & \frac{13}{2} & \frac{1}{2} & \cdot & 1 & -1 & -2 \\ \hline x_1 & 1 & \cdot & \frac{-1}{7} & \frac{1}{7} & \frac{1}{7} & \cdot & \cdot & \frac{+5}{7} \\ \hline x_2 & \cdot & 1 & \frac{25}{42} & \frac{1}{14} & \frac{-2}{21} & \cdot & \cdot & \frac{+10}{147} \end{array}$$

$$\text{جدید} = \begin{pmatrix} 5 & 4 & \cdot \\ 14 & 21 & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 4 \\ 1 \\ 4 \end{pmatrix} = \frac{34}{21}$$

در روش سیمپلکس ثانویه، برای تعیین ورودی سطر تابع هدف را بر اعداد منفی سطر لولا تقسیم می‌کنیم، و چون در سطر S_3 عدد منفی نداریم، پس ورودی نداریم، در نتیجه مسأله امکان‌ناپذیر است.

۲۲. گزینه «۴»

همان‌طور که قبلاً بیان شد، چون متغیر x_1 یا S_1 است، می‌توان مقدار آن در سطر تابع هدف را از طریق رابطه زیر تغییر داد و سپس آن را یک‌بار کنیم و مقادیر سطر تابع هدف را برای بقیه متغیرها به‌دست آوریم:

$$(z_j - C_j)_{\text{جدید}} = (z_j - C_j)_{\text{فعلی}} - \Delta C \Rightarrow (z_j - C_j)_{x_1 \text{ جدید}} = 0 - (+3) = -3$$

	x_1	x_2	x_3	S_1	S_2	S_3	R_3
z	-3	0	$\frac{5}{84}$	$\frac{5}{14}$	$\frac{4}{21}$	0	$\frac{64}{21}$
S_3	0	0	$\frac{13}{2}$	$\frac{1}{2}$	0	1	-1
x_1	1	0	$\frac{-1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	0	$\frac{9}{7}$
x_2	0	1	$\frac{25}{42}$	$\frac{1}{14}$	$\frac{-2}{21}$	0	$\frac{10}{21}$

از آن‌جا که مقدار x_3 در سطر تابع هدف منفی می‌شود، پس جدول غیربهبوده بوده و x_3 ورودی می‌شود و \min نسبت برابر صفر و متعلق به S_3 می‌باشد، پس با ورود x_3 متغیر S_3 خارج خواهد شد.

۲۳. گزینه «۴»

هنگامی که بیان شده است سمت راست تا چه حد می‌تواند افزایش یابد، فرض می‌کنیم k واحد زیاد شود، پس:

$$\Delta b_i = \begin{pmatrix} k \\ \cdot \end{pmatrix} \Rightarrow \Delta b'_i = B^{-1} \Delta b_i = \begin{pmatrix} \frac{1}{5} & \cdot \\ \frac{-2}{5} & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} k \\ \cdot \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \frac{k}{5} \\ \frac{-2k}{5} \end{pmatrix}$$

در نتیجه b'_i جدید خواهد بود.

$$b'_i = b'_i \text{ فعلی} + \Delta b'_i = \begin{pmatrix} 6 \\ 5 \\ 1 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} \frac{k}{5} \\ -\frac{2k}{5} \\ \frac{k}{5} \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 6 + \frac{k}{5} \\ 5 - \frac{2k}{5} \\ 1 + \frac{k}{5} \end{pmatrix}$$

و می‌دانیم برای این که جدول موجه باشد، باید اعداد سمت راست آن منفی نباشند، در نتیجه اعداد سمت راست جدید را بزرگ‌تر مساوی صفر قرار می‌دهیم تا حدود کاهش و یا افزایش آن‌ها را به دست آوریم:

$$\left. \begin{aligned} 6 + \frac{k}{5} &\geq 0 \Rightarrow \frac{k}{5} \geq -6 \rightarrow k \geq -30 \\ 5 - \frac{2k}{5} &\geq 0 \Rightarrow \frac{2k}{5} \leq 5 \rightarrow k \leq \frac{25}{2} \end{aligned} \right\} \rightarrow -30 \leq k \leq \frac{25}{2}$$

پس مقدار منبع اول تا $\frac{25}{2}$ واحد می‌تواند افزایش یابد و تا ۳۰ واحد می‌تواند کاهش یابد.

۲۴. گزینه «۱»

برای این که ببینیم آیا محدودیت جدید باعث تغییر نقطه بهینه و همین‌طور مقدار تابع هدف می‌شود یا نه، باید بررسی کنیم که آیا نقطه بهینه فعلی در محدودیت جدید صدق می‌کند یا نه و در صورتی که صدق کرد، پس نقطه بهینه تغییر نکرده است و در صورتی که صدق نکند، نقطه بهینه تغییر کرده و مقدار تابع هدف بدتر می‌شود. از آن‌جا که ماتریس B^{-1} را داریم، پس می‌توانیم مقادیر سمت راست (که همان مختصات نقطه بهینه است) را به دست آوریم:

$$b'_i = B^{-1}b_i = \begin{pmatrix} 0 & -1 & 2 \\ 1 & 0 & -1 \\ 2 & 0 & 2 \\ -1 & 0 & 3 \\ 2 & 0 & 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 64 \\ 40 \\ 24 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 8 \\ 20 \\ 4 \end{pmatrix} \rightarrow \begin{aligned} &x_1 \\ &x_2 \\ &s_2 \end{aligned}$$

$$5x_1 + 7x_2 - x_3 \geq 4 \Rightarrow 5(8) + 7(0) - 20 \geq 4$$

$$20 \geq 4 \Rightarrow$$

پس نقطه بهینه و مقدار Z تغییری نمی‌کند.

۲۵. گزینه «۲»

همان‌طور که در سؤال‌های قبل هم بیان شد، باید نقطه بهینه را در محدودیت جدید بررسی کنیم تا ببینیم که آیا صدق می‌کند یا نه.

$$\begin{aligned} x_1 &= \frac{5}{2} & 2x_1 + 4x_2 &\leq 20 \\ x_2 &= \frac{15}{4} & 2\left(\frac{5}{2}\right) + 4\left(\frac{15}{4}\right) &\leq 20 \\ & & 20 &= 20 \end{aligned}$$

آن‌گونه که مشخص است، نقطه بهینه داخل محدودیت جدید صدق می‌کند، پس مقدار بهینه تابع هدف تغییر نخواهد کرد.

اما از آن‌جا که محدودیت جدید هم از گوشه بهینه عبور می‌کند (چون مساوی شده است، پس نقطه بهینه روی محدودیت است)، پس از نقطه بهینه یک محدودیت دیگر هم رد شده است و تبهگنی داریم.

۲۶. گزینه «۴»

* همواره بدانیم که:

اضافه شدن یک محدودیت در ثانویه: معادل اضافه شدن یک متغیر در اولیه است.

اضافه شدن یک متغیر در ثانویه: معادل اضافه شدن یک محدودیت در اولیه است.

پس در این سؤال با توجه به این که متغیری با ضرایب $\begin{pmatrix} 30 \\ 1 \\ 2 \end{pmatrix}$ به مسأله ثانویه اضافه شده است، می‌توانیم بگوییم

محدودیت زیر به اولیه اضافه شده است:

$$x_1 + 2x_2 \leq 30$$

پس می‌توانیم وضعیت نقطه بهینه را در این محدودیت جدید بررسی کنیم:

$$x_1 = \frac{5}{2} \rightarrow \frac{5}{2} + 2\left(\frac{15}{4}\right) \leq 30$$

$$x_2 = \frac{15}{4}$$

و چون نقطه بهینه در محدودیت صدق می‌کند، جواب بهینه تغییر نمی‌کند. $10 \leq 30 \Rightarrow$

۲۷. گزینه «۱»

چون اعداد سمت راست محدودیت‌ها را نداریم، می‌توانیم با استفاده از Δb_i ، $\Delta b'_i$ را به دست آورده و b'_i جدید را حساب کنیم.

$$\Delta b_i = \begin{pmatrix} +2 \\ 0 \end{pmatrix} \Rightarrow \Delta b'_i = B^{-1} \Delta b_i = \begin{pmatrix} 1 & -1 \\ -1 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2 \\ 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 2 \\ -2 \end{pmatrix}$$

$$b'_i \text{ جدید} = b'_i \text{ فعلی} + \Delta b'_i = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 2 \\ -2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 3 \\ 0 \end{pmatrix}$$

۲۸. گزینه «۱»

شرط این که x_1 ورودی شود، این است که $(z_j - C_j)$ جدید آن منفی یا صفر شود تا بتواند حداقل به عنوان ورودی بهینه چندگانه وارد شود. همان طور که گفته شد برای به دست آوردن $(z_j - C_j)$ جدید می‌توان مطابق زیر عمل نمود.

$$(z_j - C_j)_{x_1 \text{ جدید}} = (z_j - C_j)_{x_1 \text{ فعلی}} - (\Delta C_j)_{x_1}$$

$$(z_j - C_j)_{x_1 \text{ جدید}} = 3 - \Delta C_{x_1} \leq 0 \Rightarrow \Delta C_{x_1} \geq 3$$

پس یعنی باید حداقل ۳ واحد افزایش یابد. (Δ به معنی تغییرات است، پس تغییرات حداقل ۳+ واحد افزایش است).

۲۹. گزینه «۴»

$$(z_j - C_j)_{x_1 \text{ جدید}} = (z_j - C_j)_{x_1 \text{ فعلی}} - (\Delta C_j)_{x_1}$$

$$(z_j - C_j)_{x_1 \text{ جدید}} = 0 - (-2) = +2 \rightarrow \text{از آن جا که } x_1 \text{ متغیر پایه‌ای است، پس نیاز به یک‌سازی دارد.}$$

	x_1	x_2	x_3	S_1	S_2	
z	۲	۵	۰	۱	۲	۱۴۰
x_1	۱	۳	۰	۱	$-\frac{1}{2}$	۱۵
x_3	۰	-۱	۱	-۱	۱	۰
z	۰	-۱	۰	-۱	۳	۱۱۰
x_1	۱	۳	۰	۱	$-\frac{1}{2}$	۱۵
x_3	۰	-۱	۱	-۱	۱	۰

حال با توجه به جدول هم x_2 (محصول دوم) و هم S_1 (مانده منبع اول) شرط ورود دارند و در هر دو حالت چون باید به اعداد مثبت ستون لولا تقسیم کنیم، فقط x_1 می‌تواند خارج شود، پس یا گزینه ۲ درست است یا گزینه ۴. در این مواقع که شرایط ورود یکسان است باید سطر تابع هدف جدول نوشته شود تا ببینیم با ورود کدام متغیر جدول بعد بهینه می‌شود (فقط محاسبه سطر z جدول بعد). و همان‌طور که مشاهده می‌شود، در صورت ورود S_1 جدول بعد بهینه خواهد بود.

در صورت ورود x_2						
	x_1	$\downarrow x_2$	x_3	S_1	S_2	
z	۰	-۱	۰	-۱	۳	۱۱۰
x_1	۱	۳	۰	۱	$-\frac{1}{2}$	۱۵
x_3	۰	-۱	۱	-۱	۱	۰
z	$\frac{1}{3}$	۰	۰	$-\frac{2}{3}$	$\frac{17}{6}$	۱۱۵

در صورت ورود S_1						
	x_1	x_2	x_3	$\downarrow S_1$	S_2	
z	۰	-۱	۰	-۱	۳	۱۱۰
x_1	۱	۳	۰	۱	$-\frac{1}{2}$	۱۵
x_3	۰	-۱	۱	-۱	۱	۰
z	۱	۲	۰	۰	$\frac{5}{2}$	۱۲۵

جدول غیر بهینه باقی می‌ماند.

جدول بهینه می‌شود.

۳۰. گزینه «۳»

این که تولید محصول سوم صرفه اقتصادی داشته باشد، یعنی x_3 باید ورودی شود و برای ورودی شدن، باید $z_j - C_j$ آن کوچک‌تر مساوی صفر باشد (چون تابع \max است). از آن‌جا که می‌دانیم x_4 و x_2 متغیرهای اساسی هستند، پس ماتریس B مشخص می‌شود که با معکوس کردن آن می‌توانیم B^{-1} را به دست آوریم و $z_j - C_j$ را برای x_3 حساب کرده و کوچک‌تر مساوی صفر قرار دهیم.

$$B = \begin{pmatrix} 8 & 1 \\ 2 & 4 \end{pmatrix} \Rightarrow B^{-1} = \begin{pmatrix} 8 & 1 \\ 2 & 4 \end{pmatrix}^{-1} = \frac{\begin{pmatrix} 4 & -1 \\ -2 & 8 \end{pmatrix}}{30} = \begin{pmatrix} \frac{4}{30} & -\frac{1}{30} \\ -\frac{2}{30} & \frac{8}{30} \end{pmatrix}$$

ستون ضرایب x_4 در محدودیت‌ها

ستون ضرایب x_2 در محدودیت‌ها

$$(z_j - C_j)_{x_p} \leq 0 \Rightarrow -C_p + C_B B^{-1} P_{x_p} \leq 0$$

$$-C_p + (36 \quad 27) \begin{pmatrix} \frac{4}{30} & \frac{-1}{30} \\ \frac{-2}{30} & \frac{8}{30} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \end{pmatrix} \leq 0$$

$$-C_p + (3 \quad 6) \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \end{pmatrix} \leq 0 \Rightarrow -C_p + 21 \leq 0$$

$$C_p \geq 21 \Rightarrow 21 - 18 = 3$$

حداقل ۳ واحد باید افزایش یابد تا تولید آن اقتصادی شود.

۳۱. گزینه «۴»

برای تعیین دامنه تغییرات متغیرهای اساسی کفایت سطر z را بر سطر متغیر پایه‌ای تقسیم کنیم (به جز R و متغیرهای اساسی)، سپس کوچک‌ترین نسبت مثبت، قرینه شده و بزرگ‌ترین میزان کاهش C_j را مشخص می‌کند (کوچک‌ترین نسبت مثبت) $(\Delta C_j \geq 0)$ و کوچک‌ترین نسبت منفی (از نظر قدرمطلق) قرینه شده و بزرگ‌ترین میزان افزایش C_j را نشان می‌دهد (کوچک‌ترین نسبت منفی از نظر قدرمطلق) $(\Delta C_j \leq 0)$.
متغیر x_2 نیز اساسی است، پس سطر z را بر سطر x_2 تقسیم می‌کنیم:

	x_1	x_2	x_3	S_1	S_2
z	۴		۲		۵
x_2	۲		۲		۱
	\downarrow		\downarrow		\downarrow
	$\frac{4}{2} = 2$		$\frac{2}{2} = 1$		$\frac{5}{1} = 5$

تمام نسبت‌ها مثبت است و قرینه کم‌ترین نسبت مثبت حد پایین قرار می‌گیرد.

* نسبت منفی نداریم، یعنی حدی برای بالا نداریم.

$$\boxed{-1 \leq \Delta C_2}$$

۳۲. گزینه «۳»

برای افزایش سود، منبعی بهتر است انتخاب شود که ارزش بیش‌تری دارد، با توجه به جدول ارزش منابع به صورت زیر است:

$$y_1 = \frac{29}{5}, \quad y_2 = \frac{-2}{5}$$

از آن‌جا که ارزش منبع اول بیش‌تر از ارزش منبع دوم است، در نتیجه بهتر است میزان منبع اول افزایش یابد، اما این‌که به چه مقدار افزایش یابد، منظور همان دامنه مجاز عدد سمت راست آن است.

برای محاسبه دامنه مجاز b ، کفایت ستون سمت راست جدول نهایی (b'_i) را بر P'_S (در صورتی که متغیر مصنوعی وجود داشته باشد P'_R) تقسیم کنیم، سپس کوچک‌ترین نسبت مثبت، قرینه شده و بزرگ‌ترین میزان کاهش b_i را مشخص می‌کند ((کوچک‌ترین نسبت مثبت) $(\Delta b_i \geq 0)$ و کوچک‌ترین نسبت منفی (از نظر قدرمطلق) قرینه شده و بزرگ‌ترین میزان افزایش b_i را نشان می‌دهد ((کوچک‌ترین نسبت منفی از نظر قدرمطلق) $(\Delta b_i \leq 0)$.

پس برای منبع اول داریم:

S_1	R.H.S
$\frac{2}{5}$	$16 \rightarrow \frac{16}{\frac{2}{5}} = 40$
$\frac{1}{5}$	$18 \rightarrow \frac{18}{\frac{1}{5}} = 90$

$-40 \leq \Delta b_1 \leq \infty$

چون نسبت منفی نداریم، یعنی حد بالا ندارد و می‌تواند تا بی‌نهایت افزایش یابد.

$$-40 \leq \Delta b_1 \leq \infty \Rightarrow 10 \leq b_1 \leq \infty$$

۳۳. گزینه «۱»

با توجه به محدودیت دوم ثانویه، می‌توان به ضرایب متغیر x_2 در تابع هدف و محدودیت‌های مسئله اولیه دست یافت. در نتیجه برای متغیر x_2 خواهیم داشت:

$$C_2 = 7, \quad P_{x_2} = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ -1 \end{pmatrix}$$

در این صورت مقدار x_2 در سطر تابع هدف مطابق زیر است:

$$(z_j - C_j)_{x_2} = -C_2 + C_B B^{-1} P_{x_2} = -7 + (1 \quad 2 \quad 3) \begin{pmatrix} -1 & 2 & 1 \\ 0 & 1 & 2 \\ 1 & 0 & -1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ -1 \end{pmatrix} = -7 + 8 = 1$$

جدول بهینه است. حال در صورتی که ستون ضرایب x_2 به $\begin{pmatrix} 2 \\ -1 \\ 3 \end{pmatrix}$ تغییر کند، مقدار x_2 در سطر تابع هدف خواهد شد:

$$(z_j - C_j)_{x_2 \text{ جدید}} = -C_2 + C_B B^{-1} P_{x_2} = -7 + (1 \quad 2 \quad 3) \begin{pmatrix} -1 & 2 & 1 \\ 0 & 1 & 2 \\ 1 & 0 & -1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2 \\ -1 \\ 3 \end{pmatrix} = -7 + 6 = -1$$

و جدول غیربهینه خواهد شد و متغیر x_2 وارد پایه می‌شود، برای تست می‌نیم نسبت و تعیین خروجی به ستون جدید x_2 (P'_{x_2}) نیاز داریم که مطابق زیر است:

$$P'_{x_2 \text{ جدید}} = B^{-1} P_{x_2 \text{ جدید}} = \begin{pmatrix} -1 & 2 & 1 \\ 0 & 1 & 2 \\ 1 & 0 & -1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2 \\ -1 \\ 3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -1 \\ 5 \\ -1 \end{pmatrix}$$

از آنجا که برای تست می‌نیم نسبت، اعداد سمت راست را بر اعداد مثبت ستون لولا تقسیم می‌کنیم، پس فقط x_3 شرایط خارج شدن را دارد.

	$\downarrow x_2$
z	-1
x_1	-1
$\leftarrow x_3$	5
x_4	-1

۳۴. گزینه «۳»

تغییر اعداد سمت راست محدودیت‌ها، بر سمت راست جدول اثر می‌گذارد، پس باید این تغییرات به گونه‌ای باشد که جدول موجه باقی بماند، یعنی سمت راست جدول منفی نشود. در نتیجه تغییرات داده شده را اعمال می‌کنیم و بخش‌های تغییر یافته جدول نهایی را به دست آورده و شرط موجه بودن را برایشان در نظر می‌گیریم:

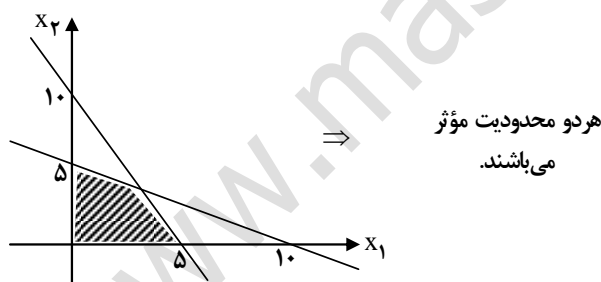
$$B^{-1} = \begin{pmatrix} \frac{4}{3} & -1 \\ -1 & 1 \\ -1 & 1 \\ \frac{4}{3} & 1 \end{pmatrix} \quad \text{بر اساس جدول:}$$

$$b'_i = B^{-1}b_i \text{ جدید} = \begin{pmatrix} \frac{4}{3} & -1 \\ -1 & 1 \\ -1 & 1 \\ \frac{4}{3} & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 3+2\theta \\ 9-3\theta \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 4+4\theta-3+\theta \\ -1-\theta+3-\theta \\ -1-\theta+3-\theta \\ 4+4\theta-3+\theta \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1+5\theta \\ 2-2\theta \\ 2-2\theta \\ 1+5\theta \end{pmatrix}$$

$$\text{شرط موجه بودن} \begin{cases} 1+5\theta \geq 0 \rightarrow \theta \geq -\frac{1}{5} \\ 2-2\theta \geq 0 \rightarrow \theta \leq 1 \end{cases} \rightarrow -\frac{1}{5} \leq \theta \leq 1$$

۳۵. گزینه «۱»

برای به دست آوردن نقاط شکست مدل، باید شیب تابع هدف را برابر شیب محدودیت‌های مؤثر منطقه قرار دهیم تا یا همان نقاط شکست به دست آیند.

$$\text{شیب تابع برابر شیب محدودیت اول: } \frac{24-2\theta}{8+\theta} = \frac{2}{1} \rightarrow 24-2\theta = 16+2\theta \Rightarrow 4\theta = 8 \Rightarrow \boxed{\theta = 2}$$

$$\text{شیب تابع برابر شیب محدودیت دوم: } \frac{24-2\theta}{8+\theta} = \frac{1}{2} \rightarrow 48-4\theta = 8+\theta \Rightarrow 5\theta = 40 \Rightarrow \boxed{\theta = 8}$$

۳۶. گزینه «۲»

از آنجا که در صورت سؤال گفته شده جدول بهینه است، و شرط بهینگی این می‌باشد که اعداد سطر تابع هدف بزرگ‌تر مساوی صفر باشند، در نتیجه با در نظر گرفتن شرط بهینگی برای جدول می‌توان مقدار θ را به دست آورد. قبل از هر چیز توجه شود که در جدول داده شده ستون متغیر پایه‌ای x_1 یکه نمی‌باشد و جدول نیاز به یکه سازی دارد، پس خواهیم داشت:

	x_1	x_2	x_3	S_1	S_2	S_3	
z	θ	$4-3\theta$	0	2	0	4	$135+4\theta$
x_3	0		1		0		
S_2	0		0		1		
x_1	1	1	0	-2	0	-1	
z	0	$4-4\theta$	0	$2+2\theta$	0	$4+\theta$	
x_3							
S_2							
x_1							

$$\xrightarrow{\text{شرط پهنیگی}} \begin{cases} 4-4\theta \geq 0 \rightarrow \theta \leq 1 \\ 2+2\theta \geq 0 \rightarrow \theta \geq -1 \\ 4+\theta \geq 0 \rightarrow \theta \geq -4 \end{cases} \xrightarrow{\text{اشتراک}} -1 \leq \theta \leq 1$$

شرط بیان شده در سؤال این است که $\theta \geq 0$ می باشد.
در نتیجه $0 \leq \theta \leq 1$ خواهد بود که بین دو نقطه حد بالا و پایین (نقاط شکست)، $\theta = 1$ را انتخاب می کنیم.

موفق باشید

مسعود یگانه

مشاور دوره : نفیسه رحیمی (رتبه ۱ کنکور سال ۱۳۹۳ با بالاترین درصد تحقیق در عملیات در کنکور سراسری)